

NOG EENS DE B-OO-M EN HET BOS

reacties

Reactie Dré van Dongen

Anne Nederkoorn verdwaalt in het bos en ze wil de kinderen die gaan leren lezen, meenemen

In *Moer* 1986/4 heeft Anne Nederkoorn op verzoek van de redactie van *Moer* een artikel geschreven over het 'speerpunt lezen'. In dit artikel heeft ze met name getracht aan te tonen dat de verantwoording van de nascholingscursus 'speerpunt lezen' op wankel wetenschappelijke basis berust. Zij poogt dit te doen door vraagtekens te zetten bij de uitgangspunten ervan en illustreert dit aan de hand van mijn boek *Leesmoeilijkheden. Naar diagnostiserend onderwijzen bij het leren lezen*. Dit boek vormt de wetenschappelijke onderbouwing van de inhoud van de nascholingscursus.

In een eerdere reactie op haar nota *De b-oo-m en het bos* heb ik haar al gefeliciteerd met haar grondige bestudering van het boek, en heb ik haar ook gewezen op enkele pertinente fouten, redeneringen en conclusies in haar betoog. Zowel ten aanzien van de uitgangspunten als van de 'vertaling' van mijn kant is er sprake van duidelijke onjuistheden. Over een aantal punten kun je van mening verschillen. Maar het is jammer dat de schrijfster mijn opmerkingen bij haar analyse niet in haar artikel heeft verwerkt. Het lijkt me overigens weinig zinvol mijn kritiekpunten hier in detail te herha-

len. Geïnteresseerden kunnen mijn kritiekpunten toegestuurd krijgen, zowel direct van mij als via de redactie van *Moer*.

De vraag of ik gelijk heb of niet (en of iedereen dat ook vindt) in mijn boek, acht ik overigens minder belangrijk dan een andere vraag, die ik langs deze weg wil voorleggen. Aan het slot van het artikel wordt 'naar alternatieven' verwezen en worden suggesties en argumenten daarvoor gegeven. Hierbij wordt gepleit om de blik van 'b-oo-m' te verbreden naar het zicht op het bos. Ik interpreteer dit als: 'Neem de kinderen mee naar het leesbos, en laat ze vooral zelf de bomen ontdekken.'

Mijn vraag is nu: 'Wie van degenen die dit voorstaan kan mij garanderen dat met name de zwakke lezers niet zullen verdwalen in dat bos?'

Dré van Dongen
Leysenhoek 72
4901 EV Oosterhout

Reactie Anne Nederkoorn

'Neem de kinderen mee naar het leesbos, en laat ze vooral zelf de bomen ontdekken' is de interpretatie die Dré van Dongen geeft van het laatste deel van het artikel 'De b-oo-m en het bos'.

Die interpretatie op zich is voor meerderlei uitleg vatbaar (wat wordt bedoeld met 'leesbos'; om welke kinderen gaat het?). Daarom leent

ze zich ervoor om haar als uitgangspunt te nemen voor onderstaande toelichting bij het artikel. Met die toelichting hoop ik duidelijk te maken dat een vraag als 'zullen niet met name de zwakkere lezers verdwalen in dat bos?' niet van toepassing is op de problematiek die in het artikel aan de orde is gesteld.

Het is geen kwestie van 'neem de kinderen mee naar het leesbos'; ze zijn er al. — Thuis aan tafel zijn woorden te lezen ('stroop', 'muis', 'vlok', 'hagel', 'margarine'), en onderweg naar school ('Dorpsstraat', 'garage', 'open', 'bushalte'), in de school zijn woorden te lezen (van de school: 'kleurpotloden', 'boom', 'roos', 'vis', 'Esveha', 'Okki', en door de kinderen zelf meegebracht: 'Donald' (op een trui), 'Poëzie-album', 'Adidas'), en weer bij/in huis ('Pas op voor de hond', 'race-eend', 'Legoland', 'Nijntje', 'Omo', 'Jip', 'Janneke', 'STER', 'tandpasta'). — Het is veeleer een kwestie van 'begeleid ze bij het vinden van een weg door dat bos'.

Veel kinderen zullen het best fijn vinden om in de beslotenheid van de school een poosje alleen maar te hoeven weten dat een b als een 'b' klinkt, oo als 'oo', een m als 'm' en samen: 'boom', om zo telkens een paar letters erbij te leren, in de tijd en de volgorde waarin ze door de leesmethode worden aangeboden. Maar er zijn kinderen voor wie dat niet geldt. In het artikel 'De b-oo-m en het bos' wordt als een gegeven beschouwd dat de meeste kinderen in Nederland op de traditionele manier leesonderwijs krijgen, en wordt niet ingegaan op de vraag of dat de meest verkieslijke manier is. De nadruk ligt op kinderen die met deze methode niet uit de voeten kunnen. Voorgesteld wordt om met kinderen voor wie 'b-oo-m' niet werkt, samen uit te vinden of misschien 'appelboom' wél werkt of hen in elk geval eerst eens de kans te geven rustig rond te kijken, de eigen plaats te bepalen (zélf voor hem/haar belangrijke herkenningpunten te sig-

naleren). Beginnende lezers die door Van Dongen als 'zwakkere lezers' worden aangeduid, zullen zeker in het 'leesbos' verdwalen wanneer ze er een weg moeten vinden met behulp van een instrument waarmee ze zich (nog) geen raad weten.

Het is jammer dat Van Dongen niet op 'enkele pertinente fouten, redeneringen en conclusies' in mijn betoog is ingegaan, omdat daarmee zowel de lezers als mijzelf informatie onthouden wordt. Natuurlijk zou ik, indien de opmerkingen waaraan hij refereert mij bekend waren, daarmee rekening gehouden hebben bij het schrijven van het artikel.

De enige reacties die mij bekend waren, waren een briefje waarin hij het gedeelte van de 'vertalingen' 'erg goed' noemde, en verklaarde bereid te zijn om op een aantal punten in de nota nader in te gaan; en het telefoongesprek dat daarop volgde. Tijdens dat gesprek zijn we niet op concrete punten uit de nota ingegaan, maar al pratend leken we het eens over het *doel* van de nascholing (meer kinderen leren lezen) en over de *uitgangspunten van de weg daar naartoe* (meer aandacht voor de individuele leerling, elk kind moet de kans krijgen op de voor hem/haar meest effectieve manier het lezen onder de knie te krijgen). We stokten echter bij de vraag of die uitgangspunten in overeenstemming zijn met de weg die in het project 'Preventie van leesmoeilijkheden voor moeilijk/langzamer/anders-lezen-lerenden' is uitgestippeld.

De opvatting dat er náást de methodestof ruimte moet zijn om andere lees-leermanieren te proberen, is mijns inziens niet in overeenstemming met het in het project ontwikkelde nascholingsmateriaal; immers, daarbij worden kinderen met dezelfde stof en dezelfde leerstrategieën geconfronteerd in de tijd (ruimte) waarin juist aan die andere manieren aandacht had kunnen worden besteed.